

Вікторія ЛАВРИК,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 011
Освітні, педагогічні науки, спеціалізація «Інклюзивна освіта»,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка,
Тетяна ЛОГВИНЕНКО,
докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри соціальної
педагогіки та корекційної освіти,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ

Одним із пріоритетів у сфері освіти дітей з особливими освітніми потребами (ООП) стало створення інклюзивного шкільного середовища, в якому всі діти мають можливість навчатися разом за відповідними навчальними програмами, пристосованими до їхніх потреб. В умовах функціонування закладу загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням одним із важливих завдань є створення необхідних умов для забезпечення підтримки та супроводу дітей з особливими освітніми потребами.

Реалізація інклюзивного навчання передбачає зміни в усіх аспектах освітньої практики. Важливим кроком на шляху реалізації цього стало запровадження в освітньо-виховних закладах (дошкільних, загальної середньої освіти та ін.) посади асистента вихователя / вчителя. Згідно з Постановою КМУ від 15.09.2011 р. № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» у ЗЗСО було введено посаду асистента вчителя [3].

На асистента вчителя, який відповідно до Переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, є педагогічним працівником, поширюються норми статті 22 Закону «Про повну загальну середню освіту» щодо педагогічного працівника. Зокрема, на посаду асистента вчителя приймаються особи: які мають

педагогічну освіту, вищу освіту та/або професійну кваліфікацію; вільно володіють державною мовою (для громадян України) або володіють державною мовою в обсязі, достатньому для спілкування (для іноземців та осіб без громадянства); моральні якості та фізичний і психічний стан здоров'я яких дозволяють виконувати професійні обов'язки.

Роль асистента вчителя у навчально-виховному просторі дитини з особливими освітніми потребами надзвичайно велика. Він, відповідно до розподілу професійних обов'язків, має виконувати низку важливих організаційних, соціально-педагогічних, зокрема, освітніх функцій. Серед них – організаційна, навчально-розвивальна, діагностична, прогностична, консультативно-комунікативна функції.

Особливо належить наголосити на тому, що на асистента вчителя покладається виконання комплексу завдань, які передбачають:

- надання допомоги учням з особливими освітніми потребами в організації робочого місця;
- здійснення спостереження за дитиною задля вивчення її індивідуальних особливостей, нахилів, інтересів та здібностей;
- налагодження співпраці з фахівцями, які безпосередньо працюють з дитиною з ООП та за своїми професійними обов'язками залучаються до розробки індивідуальної програми розвитку учня [2].

Важливим завданням асистента вчителя є забезпечення здорових і безпечних умов для навчання, виховання і розвитку учнів з ООП. Асистент вчителя, у тісній взаємодії та співпраці з вчителем класу, надає освітні послуги, спрямовані на задоволення освітніх потреб учнів та здійснює соціально-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами, сприяє соціальній адаптації учнів з особливими освітніми потребами.

Особливу увагу в процесі соціально-педагогічного супроводу учнів з ООП педагог має звертати на розвиток та покращення психоемоційного стану дітей; стимулювання розвитку їхньої соціальної активності, здібностей, обдарувань шляхом залучення до різних видів навчально-творчої діяльності;

створенню сприятливих навчально-виховних ситуацій, атмосфери доброзичливості, толерантності, творчості [1].

Важливою складовою успішного супроводу асистентом вчителя дитини з ООП з налагодження його взаємодії з вчителем. Саме співпраця асистента вчителя та вчителя, узгодження дій в їхній професійній діяльності є важливою умовою ефективності здійснення освітнього процесу в інклюзивному закладі. Вчитель керує роботою у класі, асистент вчителя, беручи безпосередню участь у навчально-виховному процесі, здійснює супровід учнів, які мають труднощі у засвоєнні навчального матеріалу [4].

Звертаючи увагу на особливості роботи асистента вчителя, варто наголосити, що нема універсальних методичних вказівок та інструкцій. Адже стосовно асистента вчителя неможливо передбачити всі ситуації, які можуть виникнути на практиці. Розв'язуючи завдання соціально-педагогічного супроводу у кожному конкретному випадку важливо враховувати індивідуальні особливості навчально-пізнавальної діяльності дитини з ООП, рекомендації фахівців та батьків, наявні ресурси та потенційні можливості дитини тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

6. Лапін А.В. Організаційно-педагогічні умови діяльності асистента вчителя в інклюзивному навчальному закладі / Електронна бібліотека НАПН України. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/10639>.

7. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / уклад. : О. Коган. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF#Text>

9. Співпраця вчителя та асистента вчителя в інклюзивному освітньому середовищі / уклад. Литвяк Д.М., Зленко Д.О. Чернігів, 2023. 66 с.